

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1925 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1924 församlade revisorers berättelse, angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 januari—30 juni 1923.

(1:a avd.)

Statsutskottet, till vars förberedande behandling ovannämnda revisionsberättelse jämte de i anledning därav från vederbörande ämbetsverk och myndigheter till Kungl. Majt avgivna utlåtanden och förklaringar blivit hänvisad, får, efter tagen kännedom av dessa handlingar och inhämtande av de för ärendenas utredning i övrigt erforderliga upplysningar, underställa riksdagens prövning de av revisorerna gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet därvid att följa den ordning, som i revisionsberättelsen blivit iakttagen.

1:o) Under försvarsdepartementet, § 1, hava revisorerna lämnat en redogörelse för tillkomsten av fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel samt i fråga om dessa medels användning. Nämnda redogörelse återfinnes i revisionsberättelsen sid. 10—17. Av den lämnade redogörelsen hava revisorerna funnit framgå, att den av arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen bildade fonden årligen tillförts betydande belopp, huvudsakligen utgörande avkomst av vissa kronan tillhörande områden och byggnader, medan å andra sidan under de senaste åren dispositioner skett av fondens medel i sådan omfattning, att icke blott de årliga inkomsterna å fonden tagits i anspråk, utan även fondens kapitalbehållning avsevärt nedgått. Sistnämnda behållning hade sålunda under tiden 1 januari 1920—30 juni 1923 minskats från omkring 800,000 kronor till omkring 568,000 kronor.

Fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel.

Revisorerna hava vidare anført att de utgifter, som belastat fondmedlen, varit av vitt skilda slag, såsom årliga arvoden till skogvaktare m. fl., köpeskillingar, kostnader för väganläggningar och reparationer av byggnader, inredning och elektrifiering av bostadslägenheter samt inköp av inventarier. Enligt vad revisorerna vid sin granskning av fondens räkenskaper funnit, hade fonden i betydande utsträckning tagits i anspråk för sådana ändamål, vilka i allmänhet plägat tillgodoses genom särskilda riksstatsanslag.

Det hade sålunda väckt revisorernas uppmärksamhet, att, medan särskilt riksstatsanslag äskats för inköp av visst markområde att tilläggas Södermanlands regementes övningsfält, ett annat område av samma övningsfält inköpts med anlitande av fondens medel. Motsvarande förhållanden hade ägt rum då fråga varit om anvisning för inredande av bostadslägenheter för armén tillhörande personal. Av de avsevärda belopp, som ställts till förfogande av kommandanten i Boden, utgörande till väsentlig del inkomster av kronans skogar i Boden, hade därjämte inköpts mark för utvidgning av fästningsområdet.

Vad åter angår de inkomster, som av vederbörande kassaförvaltningar tillförts fonden, hade, enligt vad revisorerna funnit, desamma under de senaste åren uppgått till omkring 500,000 kronor för år. Därav utgjordes en betydande del av hyror, som erlades för lägenheter, upplåtna till arméns personal. Enligt de årliga beräkningarna av arméns avlöningsanslag inginge emellertid till samma anslag ersättningar för tjänstebostäder, vadan alltså hyresinkomster från lantförsvaret tillhörande byggnader redovisades delvis å avlöningsanslaget och delvis å fonden samt, enligt vad revisorerna funnit, i vissa fall även å ordinarie byggnadsanslaget.

För vinnande av största möjliga ordning och reda i förvaltningen vore det enligt revisorernas mening önskvärt, att bestämda föreskrifter meddelades rörande användningen av ifrågavarande fondmedel. Så länge fondens inkomster voro jämförelsevis ringa, finge avsaknaden av dylika föreskrifter anses hava varit av mindre betydelse, men med hänsyn till storleken av fondens nuvarande inkomster måste detta krav framträda allt starkare. Härtill komme, att genom de förändringar beträffande riksstatsanslagen å fjärde huvudtiteln, som under de senaste åren ägt rum, ett uppdragande av bestämda gränser mellan å ena sidan de inkomster, som böra tillgodoföras anslagen, och de utgifter, som böra belasta desamma, samt å andra sidan fondens inkomster och utgifter måste anses vara ur redovisningssynpunkt nödvändigt. Emellertid hava revisorerna framhållit att, därest det skulle visa sig möta vissa svårigheter att exakt angiva de inkomster och utgifter, som borde redovisas å fonden, jämväl den utvägen kunde anlitas att låta fondens inkomster och utgifter i huvudsak ingå i ordinarie byggnadsanslaget. Genom detta tillvägagångssätt skulle givetvis därjämte vinnas en icke obetydlig förenkling beträffande redovisningen av inkomsterna från lantförsvarets fastigheter och byggnader m. m. samt utgifterna för desamma.

I anledning av revisorernas uttalande har förklaring avgivits av arméförvaltningens fortifikations- och civila departement, vilken förklaring återfinnes i revisionsberättelsen del III, sid. 7—9.

Av förklaringen framgår, att departementen anse, att ordinarie byggnadsanslaget och arrendemedlen alltjämt böra hållas skilda från varandra samt redovisas under olika titlar.

Vad revisorerna anført rörande särskilt redovisningen av fjärde huvudtiteln (lantförsvarets) arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel, synes utskottet utvisa, att en förändring härutinnan är påkallad. Det kan nämligen icke anses stå i god överensstämmelse med numera gällande praxis i avseende å redovisningen av statsverkets inkomster och utgifter, att så pass betydande belopp, varom här är fråga, icke komma till synes i riksstaten och härigenom undandragas statsregleringen. Följden härav har också blivit, att överskottet å arrendemedlen ofta kunnat disponeras för ett flertal olika ändamål, vilka till sin natur varit sådana, att de bort tillgodoses av lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Utskottet, som icke kan dela de av arméförvaltningen uttalade betänkligheterna mot en förändring i fråga om redovisningen av arrendemedlen, håller alltså före, att ifrågavarande inkomster och utgifter för framtiden böra i en eller annan form uppföras på riksstaten. Härvid torde emellertid de av arméförvaltningen framförda önskemålen om att ifrågavarande medel böra redovisas för sig utan att sammanföras med andra i riksstaten upptagna medel, kunna utan olägenhet vinna beaktande, exempelvis på det sättet att en särskild titel för arrendemedlen upplägges under ordinarie byggnadsanslaget. Det synes utskottet önskvärt, att den sålunda ifrågasatta förändringen rörande sättet för redovisningen av här berörda inkomster och utgifter genomföres från och med budgetåret 1926—1927.

Den kapitalbehållning, som arrendemedlen kunna komma att utvisa vid den tidpunkt, då en övergång sker till det av utskottet förordade redovisningssättet, synes åtminstone tillsvidade böra bilda en särskild fond, vilken, i likhet med vad hittills delvis skett, torde, i den mån det nu bundna kapitalet kan lösgöras eller i övrigt tillgängligt kapital och räntemedel härtill förslå, böra få disponeras för utlämnande av lån för de enskilda lägerkassornas verksamhet eller annat likartat ändamål. De närmare föreskrifterna härom synas böra meddelas av Kungl. Maj:t. I samband med den utredning, som torde böra ske rörande här behandlade spörsmål, lär jämväl böra undersökas, huruvida en blivande arrendemedelsfond bör förvaltas av arméförvaltningen eller av statskontoret, som handhar förvaltningen av statsverkets fonder i allmänhet.

På grund av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om sådan förändring av det nuvarande redovisningssättet beträffande fjärde huvudtiteln (lantförsvarets) arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel, att inkomster och utgifter för dessa medel från och med budgetåret 1926—1927 redovisas å riksstaten.

Inkomster och
utgifter för
Stockholms
garnisons öv-
ningsfält vid
Järva.

2:o) Under försvarsdepartementet, § 2, hava revisorerna framhållit, att en förändring borde vidtagas ifråga om redovisningen av de inkomster, som härflyta från Stockholms garnisons övningsfält vid Järva.

Efter att hava lämnat en redogörelse för Järvafältets inköp och nuvarande förvaltning (Del I, sid. 19—22) hava revisorna gjort följande uttalande:

»Sedan Järvafältet enligt beslut av 1905 års riksdag anordnats till övningsfält för Stockholms garnison, hava de därifrån härflytande inkomsterna använts för fältets underhåll och vård ävensom i icke obetydlig omfattning för beredande därstädes av förläggningsmöjligheter för truppförband under övningar. Det förefaller emellertid revisorerna mindre lämpligt att de numera avsevärda inkomster, som årligen inflyta huvudsakligen från utarrenderade delar av fältet och från där befintliga uthyrda byggnader, allt fortfarande i sin helhet tagas i anspråk för övningsfältets underhåll och vård. Det har också visat sig, att inkomster från fältet under de senaste åren influtit i sådan omfattning, att, oaktat icke ringa belopp disponerats för vissa engångsutgifter för beredande av förbättrade förläggningsmöjligheter, de fonderade överskottsmedlen den 30 juni 1923 uppgå till närmare 250,000 kronor. I detta belopp ingå dock icke inkomster, uppkomna genom försäljning av vissa mindre delar av övningsfältet m. m., vilka inkomster disponeras för fältets utvidgning. Såväl nyssnämnda behållning som en del av de årliga inkomsterna från fältet synes numera utan åsidosättande av kraven på övningsfältets nödvändiga underhåll och vård kunna tagas i anspråk för statsregleringsändamål. Ett ytterligare skäl att så sker synes revisorerna vara att, såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, inköpet av delar av Järvafältet bekostats av medel, anskaffade genom tillfällig upplåning, vilka medel ännu icke återbetalts. Då alltså medel å riksstaten avses för förräntning av det i Järvafältet nedlagda kapitalet, torde det även få anses vara riktigt att överskottsmedlen från fältet genom uppförande å riksstaten tagas i anspråk vid statsregleringen. Detta synes revisorerna lämpligast kunna ske genom att överskottet från Järvafältet årligen tillgodoföres ordinarie byggnadsanslaget. Det torde jämväl kunna ifrågasättas, huruvida icke, såsom revisorerna föreslagit beträffande arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen, nu ifrågavarande medel lämpligen böra i huvudsak redovisas å nämnda anslag, varigenom en förenkling i redovisningshänseende givetvis kan vinnas.

Då revisorerna med hänsyn till de betydande inkomster, som numera årligen inflyta från Järvafältet, icke kunna finna det vara i redovisningshänseende lämpligt, att desamma undandragas statsregleringen, hava revisorerna velat fästa riksdagens uppmärksamhet å berörda förhållande.»

I anledning av revisorernas uttalande har förklaring avgivits av arméförvaltningens fortifikationsdepartement (Del III, sid. 9 och 10), som under framhållande av att inkomsterna från Järvafältet vore av samma natur som de inkomster, vilka inginge till fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel, uttalat, att det överskott, som efter utgifternas bestridande återstode, rätteligen borde tillföras denna fond. Att så skulle ske, vore ock avsett, fastän hittills Järvafältets inkomst- och utgiftsposter enligt förut meddelad föreskrift förts å särskilt konto. Under det att

fortifikationsdepartementet ansåge, att de genom fastighetsavkastning inflytande medlen fortfarande såsom hittills borde redovisas för sig, men överskottet i sinom tid ingå till arrende-, jordskylds- och tomtöresmedlen, ville departementet taga i övervägande, huruvida icke de medel, som influtit eller komma att inflyta vid försäljning av mindre delar av Järvafältet, kunde till någon del avstås och i sådant fall ännu för fältets utvidgning erforderliga inköp av enskild mark, som helt omges av övningsfältet, bekostas av inflytande årsinkomster. Berörda försäljningsmedel borde, enligt departementets mening, icke tillföras ordinarie byggnadsanslaget eller annat ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, utan lämpligen ingå till den under statskontorets förvaltning ställda fond med benämning »lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål», vilken icke kunde utan riksdagens medgivande disponeras och från vilken medel vore avsedda för gäldandet av vissa för försvarsändamål upplånta medel.

I likhet med arméförvaltningens fortifikationsdepartement anser utskottet, att någon skillnad icke förefinnes i fråga om naturen av å ena sidan de inkomster och utgifter, som härflyta från, respektive utgå till Järvafältet, och å andra sidan inkomster och utgifter under fjärde huvudtitelns arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel. Samma redovisningssätt synes följaktligen böra tillämpas beträffande båda slagen av medel.

*Utskottets
yttrande.*

Under punkt 1:o) här ovan har utskottet ifrågasatt en förändring rörande redovisningen av nu å arrendemedlen upptagna inkomster och utgifter, och synes det utskottet, som om motsvarande förändring bör äga rum i fråga om den framtida redovisningen av Järvafältets inkomster och utgifter. Sistnämnda medel lära kunna ingå under samma redovisningstitel, som torde komma att uppläggas för arrendemedlens vidkommande. Härigenom skulle då vinnas det av revisorerna uttalade önskemålet att få inkomster och utgifter för Järvafältet redovisade å riksstaten.

I samband med den sålunda föreslagna omläggningen av dessa medels redovisning, vilken omläggning synes böra genomföras från och med ingången av budgetåret 1926—1927, torde undersökning böra verkställas huruvida icke vid tiden för omläggningens verkställande befintliga överskottsmedel från Järvafältet böra, såsom fortifikationsdepartementet föreslagit, tillföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

I anslutning till vad utskottet under punkt 1:o) anför, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om sådan
förändring av det nuvarande redovisningssättet beträff-
ande inkomster från och utgifter för Stockholms garni-

sons övningsfält vid Järva, att desamma från och med budgetåret 1926—1927 redovisas å riksstaten.

Arvoden för
kontroll och
besiktning vid
vissa leveran-
ser för arméns
räkning.

3:o) Under försvarsdepartementet, § 3, hava revisorerna lämnat en redogörelse för de av arméförvaltningens intendentsdepartement tillämpade grundsatserna vid förordnande av kontrollanter (besiktningsmän) för leveranser till armén ävensom för de ersättningar, som tillerkänts de sålunda förordnade (Del I sid. 23 och 24).

Revisorerna hava därefter gjort följande uttalande i frågan:

»Visserligen innehåller 50 § i kungl. förordningen den 16 januari 1920 angående upphandling och arbeten för statens behov samt försäljning av staten tillhörig lös egendom den bestämmelsen, att, om beskaffenheten av gods eller arbete på ett tillförlitligt sätt kan bedömas av någon hos myndigheten anställd tjänsteman, myndigheten bör under viss förutsättning, varom här ej är fråga, uppdraga åt sådan tjänsteman att förrätta besiktning. Berörda stadgande kan emellertid enligt revisorernas mening icke anses giva stöd för den inom arméförvaltningen till synes nära nog konsekvent genomförda praxis att till kontrollanter och besiktningsmän vid större upphandlingar förordna personer, som hava att taga befattning med den förberedande eller slutliga handläggningen av dylika ärenden inom intendentsdepartementet. Ett sådant förfaringssätt måste fastmera ur principiell synpunkt betecknas såsom olämpligt och ägnat att äventyra en objektiv prövning av upphandlingsfrågorna.

Vad angår arvodesbeloppen synas dessa synnerligen höga i förhållande till uppdragets beskaffenhet, särskilt om hänsyn tages därtill, att vederbörande kontrollanter (besiktningsmän) merendels äro beställningshavare å aktiv stat vid armén, i vilken egenskap de uppbära sina samtliga avlöningsförmåner.

Enär enligt revisorernas förmenande det skäligen måste anses tillkomma beställningshavare vid intendenturkåren att såsom tjänsteåliggande utföra arbete av ifrågavarande slag, anse revisorerna önskvärt att sådana bestämmelser meddelas, att, då dylik beställningshavare förordnas till kontrollant (besiktningsman) vid leveranser för arméns räkning, särskild gottgörelse för uppdraget i allmänhet icke må utgå.»

Förklaring har avgivits av arméförvaltningens intendentsdepartement (Del III sid. 15 samt 25—27).

Av denna förklaring framgår bland annat, att departementet i en till Kungl. Maj:t den 17 nästlidne april avgiven skrivelse med förslag till anordnande av utbildning av intendenturofficerare till kontroll- och besiktningsofficerare lämnat en noggrann redogörelse för det nuvarande läget i fråga om kontroll- och besiktning av intendenturmateriel. Sedan Kungl. Maj:t bifallit därvid framställt förslag och efter det lämpliga officerare erhållit sådan utbildning, komme enligt departementets förklaring frågan i ett helt nytt läge. Den statsutbildade kontrollofficeren borde nämligen icke med samma fog som den genom egen försorg utbildade kunna kräva särskild ersättning för kommande arbete på området ifråga.

Utskottet delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, att det ur principiell synpunkt måste betecknas såsom olämpligt att till kontrollanter och besiktningsmän vid upphandlingar förordnas personer, som hava att taga befattning med den förberedande eller slutliga handläggningen av dylika ärenden inom intendentsdepartementet, och är det enligt utskottets mening påkallat, att sådana föreskrifter meddelas, att ett dylikt förfaringssätt för framtiden icke kan ifrågakomma.

I fråga om arméförvaltningens intendentsdepartements tillvägagångssätt att tillerkänna såsom kontrollanter (besiktningsmän) förordnade officerare vid intendenturkåren särskild gottgörelse utöver till dem utgående rese- och traktamentsersättning vill utskottet framhålla, att detta knappast kan anses överensstämma med föreskrifterna i 32 § av officersavlöningsreglementet (Sv. ffs. 1921 nr 388). I varje fall synes sådan gottgörelse icke hava bort utgå, utan att Kungl. Maj:ts medgivande härtill inhämtats. Utskottet anser emellertid i likhet med revisorerna det böra tillkomma personal vid intendenturkåren att såsom tjänsteåliggande utan särskild gottgörelse verkställa uppdrag av berörda art, och synes vederbörlig föreskrift i sådant hänseende böra utfärdas. Härvid torde dock tillika böra stadgas rätt för Kungl. Maj:t att, där särskilda omständigheter föreligga, medgiva sådan gottgörelses utbetalande.

I ovannämnda två hänseenden synes alltså en förändring av nu gällande bestämmelser vara önskvärd. Förändringen, i vad den avser ersättning till kontrollanter (besiktningsmän), synes böra hava avseende, icke allenast å personal vid intendenturkåren utan å försvarsväsendets personal i allmänhet. Visserligen komma nu berörda spörsmål på grund av Kungl. Maj:ts beslut om utbildande av särskilda kontrollofficerare vid intendenturkåren i likhet med vad redan skett vid exempelvis artilleriet att för framtiden få mindre betydelse än de för närvarande äga, men å andra sidan lär icke vid samtliga leveranser för arméns och marinens räkning kontroll och besiktning kunna i framtiden utövas av särskilt för ändamålet utbildad personal.

Enligt utskottets mening bör frågan om anordnandet av kontroll och besiktning vid leveranser för försvarets räkning i sin helhet underkastas en närmare prövning, därvid särskilt synes böra tagas under övervägande, vilka ytterligare åtgärder, som kunna vidtagas för vinnande härvid av största möjliga effektivitet.

Under återopande av vad utskottet sålunda anför, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, dels att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning rörande anordnandet av kontroll och besiktning vid leveranser för försvarets räkning samt därefter vidtaga de åtgärder för vinnande av förändringar i härutinnan nu tillämpade anordningar, vartill utredningen kan giva anledning;

dels ock att Kungl. Maj:t måtte utfärda föreskrift därom, att, utöver författningsenlig rese- och trakta-
mentsersättning, särskild gottgörelse icke må tillkomma
vid försvarsväsendet anställd personal, som förordnats
verkställa kontroll eller besiktning vid leveranser för
försvarets räkning, i andra fall än då sådan gottgörelse
av Kungl. Maj:t provas med hänsyn till särskilda om-
ständigheter böra utgå.

Vissa leve-
ranser för
arméns
räkning.

4:o) Under försvarsdepartementet, § 4, hava revisorerna vidare uttalat sig i fråga om vissa leveranser för arméns räkning (Del I sid. 25—27).

I sin senare avgivna berättelse om granskningen av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för budgetåret 1 juli 1923—30 juni 1924 hava emellertid revisorerna yttrat sig även om åtskilliga andra med leveranser till armén sammanhängande spörsmål (Del I sid. 11—15).

Utskottet, som ansett att samtliga dessa frågor böra behandlas i ett sammanhang, har upptagit desamma till behandling under punkt 3:o) av sitt denna dag avgivna utlåtande med anledning av revisionsberättelsen för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

Förvaring av
livsmedels-
förråd i
Boden.

5:o) Under försvarsdepartementet, § 7, hava revisorerna omförmålt, att de avlagt besök vid vissa befästningar i Boden samt i samband härmed anfört följande (Del I sid. 28):

»Härvid lade revisorerna märke till att vissa för truppförbandens fredsbehov ej avsedda livsmedelsförråd förvarades på platser utom intendenturförrådet, som vore mindre lämpliga för magasinering av sådana förråd. Härigenom syntes nämligen icke kunna undvikas att förråden vid längre tids förvaring komma att taga skada och att statsverket därjämte åsamkas avsevärda utgifter för transporter. Med anledning härav synes en undersökning nödvändig för utrönande av huruvida icke en ändring i fråga om magasineringen av dessa förråd kan åvägabringas.

Vid revisorernas besök pågingo vissa befästningsarbeten, vartill medel anvisats enligt kungl. brev den 5 februari 1915, den 16 april 1915 och den 1 juni 1917.

För fullbordande av viss del utav dessa arbeten hava genom kungl. brev den 4 mars 1921 av Kungl. Maj:t ställts till förfogande 95,000 kronor. Såväl kommandanten i Boden som arméförvaltningens fortifikationsdepartement föreslogo vid sina framställningar om beloppets anvisande att medel måtte för ändamålet begäras genom avlåtande av proposition härom till riksdagen. Medlen i fråga hava emellertid enligt nämnda brev den 4 mars 1921 av Kungl. Maj:t anvisats att utgå från det å tilläggsstat för år 1918 av riksdagen anvisade anslaget till bestridande av kostnader för tryggande

av rikets neutralitet, vilket revisorerna härigenom velat för riksdagen omförmäla.»

Vid denna paragraf har reservation avgivits av herrar *A. J. Bärj* och *F. Hamrin*, vilka ansett, att revisorerna bort göra det uttalandet, att omprövning synes påkallad, huruvida icke ifrågavarande förråd kunde helt indragas.

I anledning av revisorernas förberörda uttalande hava förklaringar avgivits av arméförvaltningens intendentsdepartement och kommandanten i Boden (Del III sid. 15 och 45), den senare förklaringen av hemlig natur.

Utskottet, som tagit del av den utav kommandanten i Boden i fråga om förvaringen av vissa förråd i Boden avgivna förklaringen och som därjämte under hand införskaffat upplysningar i ärendet, har funnit, att det nu tilllämpade sättet för förrådens förvaring åsamkar statsverket icke obetydliga utgifter, och har därför kommit till den uppfattningen, att en undersökning bör verkställas för utrönande huruvida icke en minskning av förråden och en ändring i fråga om deras magasinering kan åvägabringas.

*Utskottets
yttrande.*

I anledning av den utav revisorerna meddelade uppgiften, att genom kungl. brev den 4 mars 1921 anvisats 95,000 kronor för vissa arbeten i Boden samt att medlen ställts till förfogande av det å tilläggsstat för år 1918 beviljade anslaget till bestridande av kostnader för tryggande av rikets neutralitet under samma år, har utskottet velat uttala, att en dylik medelsdisposition icke synes stå i överensstämmelse med de utav 1918 års urtima riksdag beslutade grunderna för detta anslags disponerande. Enligt nämnda riksdags skrivelse nr 32 finge nämligen detta anslag, som hade karaktär av förslagsanslag, högst, efter 1918 års utgång tagas i anspråk allenast för gäldande av sådana kostnader, som vore en följd av under samma år eller tidigare vidtagna dispositioner för neutralitetsskyddets upprätthållande, samt för bestridande av sådana utgifter, som kunde uppstå i samband med avvecklingen av det dåvarande neutralitetsskyddet. Vad i ärendet förekommit, har emellertid synts utskottet böra föranleda en riksdagens förklaring, att ifrågavarande anslag, å vilket enligt budgetredovisningen för 1923—1924 fanns en behållning av 105,954 kronor 50 öre, hädanefter må tagas i anspråk endast för gäldande av sådana i samband med neutralitetsskyddet uppkomna kostnader, vilka statsverket kan komma att få vidkännas i anledning av meddelad dom eller skiljedom.

I anslutning till vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t

*del*s anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa undersökning, huruvida icke de livsmedelsförråd i Boden, som förvaras å platser utom intendenturförrådet, kunna minskas och en förändring i fråga om förrådens förvaring åvägabringas,

dels ock förklara, att det för bestridande av kostnaden för tryggande av rikets neutralitet under år 1918 å tilläggsstat för samma år under fjärde huvudtiteln uppförda förslagsanslag, högst, 18,365,000 kronor icke hädanefter må tagas i anspråk för gäldande av andra i samband med neutralitetsskyddet uppkomna kostnader än sådana, som statsverket kan komma att få vidkännas i anledning av meddelad dom eller skiljedom.

Vissa av
landsfogden i
Västerbottens
län företagna
tjänsteresor
m. m

6:o) Under socialdepartementet, § 4, hava revisorerna lämnat en redogörelse för vissa utav landsfogden i Västerbottens län under tiden 19 maj —26 juni 1923 företagna tjänsteresor, varvid revisorerna anmärkt, att, såvitt revisorerna kunnat finna, ingen av de under nämnda tid företagna tjänsteresorna, vilka dragit en kostnad av 3,051 kronor, avsett sådan undersökning rörande landsfiskalernas tjänsteförvaltning, som omnämnes i § 11 i instruktionen för landsfogdarna samt att i åtskilliga fall resan avsett förhör eller rannsaking i brottmål av enklare beskaffenhet eller angående polisförseelser. (Del I sid. 33 och 34.)

I anslutning härtill hava revisorerna vidare anfört följande:

»I sitt yttrande över Kungl. Maj:ts förslag till 1917 års riksdag om omorganisation och lönerreglering för fögderiförvaltningen m. m. anförde riksdagen (skrivelse nr 216), bland annat, att riksdagen ansett sig böra betona nödvändigheten av, att landsfogdarnas och landsfiskalernas befogenhet och åligganden inom det gemensamma arbetsområdet i möjligaste mån och i varje fall skarpare, än som skett i det framlagda förslaget, fixerades i förhållande till varandra, så att de olägenheter, som föranletts av den svävande arbetsfördelningen mellan kronofogde och länsman i den dåvarande organisationen, måtte kunna undvikas för framtiden.

Enligt § 6 i instruktionen för landsfogdarna åligger det landsfogden att såsom allmän åklagare beivra företrädesvis 1) brott, varå efter lag kan följa straffarbete i fyra år eller därutöver, därvid dock undantagna brott, som avses i 20 kap. allmänna strafflagen; 2) under 1) ej inbegripna brott, som efter lag kunna förskylla straffarbete, därest de påkalla utredning av mera krävande art. Övriga brott må av landsfogden beivras, så framt det kan ske utan eftersättande av andra tjänstegöromål.

Gällande instruktion synes sålunda göra det möjligt för landsfogde att, såsom i förevarande fall skett, i avsevärd utsträckning företaga resor för rannsakingar eller undersökningar i mindre viktiga mål, även om berörda tjänsteförrättningar äro av den beskaffenhet, att de i åtskilliga fall böra kunna utföras av vederbörande landsfiskal.

Med anledning härav vilja revisorerna framhålla, att det synes revisorerna mindre lämpligt och föga överensstämmande med den mera framskjutna ställning inom polis- och åklagarväsendet, som enligt 1917 års omorganisation tillkommer innehavarna av landsfogdebefattningarna, att landsfogde handlägger mål av nyssnämnda beskaffenhet i andra fall än

möjligen där efter länsstyrelsens beprövande särskilda omständigheter anses påkalla landsfogdes ingripande.

Slutligen vilja revisorerna uttala, att, då det sätt, varpå ifrågavarande landsfogdes resor i vissa fall planlagts, synes hava åsamkat statsverket onödiga utgifter, revisorerna icke kunnat undgå att finna landsfogdens förfarande härutinnan vara anmärkningsvärt.»

Förklaring har avgivits av länsstyrelsen i Västerbottens län, varvid jämväl överlämnats ett från landsfogden infordrat yttrande (Del III sid. 48—52).

Länsstyrelsen har för sin del framhållit, att vid granskningen av landsfogdens räkningar å ersättning för tjänsteresor länsstyrelsens uppmärksamhet blivit fästad därå, att hans resor i tjänsteärenden icke alltid ordnats med tillbörlig planmässighet. Länsstyrelsen hade därför och för erhållande av en bättre ordning härutinnan anmodat landsfogden att för varje månad till länsstyrelsen ingiva plan för de resor, som borde av honom företagas, på det länsstyrelsen kunde bliva i tillfälle granska icke allenast, att resorna ordnades på lämpligaste sätt, utan även att de avsåge ärenden, som borde av landsfogden handläggas.

Emellertid syntes det även länsstyrelsen önskligt, att uti instruktionerna för landsfogdarna och landsfiskalerna gränserna mellan dessa tjänstemäns befogenhet och åligganden bleve klarare bestämda.

Med anledning av vad i detta ärende förekommit och i anslutning till vad länsstyrelsen i Västerbottens län framhållit, vill utskottet för sin del ifrågasätta, huruvida icke gränserna mellan landsfogdes och landsfiskals befogenhet och tjänsteåliggande borde på ett tydligare sätt uppdragas. Nu gällande föreskrifter synas nämligen icke lämna den vägledning härutinnan, som av 1917 års riksdag i dess skrivelse nr 216 åsyftats.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet anser sig på grund härav böra hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande
frågan om vidtagande av sådana ändringar i gällande
instruktioner för landsfogdar och landsfiskaler, att
dessa tjänstemäns befogenhet och åligganden, i möjli-
gaste mån och skarpare än vad som för närvarande
är fallet, särskiljas från varandra.

7:o) Under kommunikationsdepartementet, § 3, hava revisorerna, efter att hava meddelat, att de besett ett par nyanlagda ödebygdsvägar, i fråga om hittills verkställda dylika vägbyggnader anfört följande (Del I sid. 41—43):

*Ödebyggs-
vägar.*

»I proposition till 1918 års riksdag, nr 418, hemställde Kungl. Maj:t, bland annat, om anslag till ödebygdsvägar. Vägar av sådan typ vore av-

sedda att anläggas i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, särskilt i lappmarkerna, men även i de glesast bebyggda delarna av Väster-Norrlands län. De enklare vägar, vartill anslag först anvisades av 1913 års riksdag, hade kommit att föga skilja sig från bygdevägstypen och blivit kostsammare än ursprungligen tänkts. Dessa vägar — anförde departementschefen — fyllde i övre Norrland i stor utsträckning det ändamål, som i andra orter tillgodosåges medels landsvägar och bygdevägar. För avlägsna trakter, framförallt i fjällbygderna, hade de icke kunnat komma till någon egentlig användning. En ännu enklare vägtyp måste sökas, om över huvud taget de mest trängande vägkommunikationerna skulle inom överskådlig framtid komma till stånd. En återgång till ödebygdevägstypen måste därför, enligt departementschefens mening, vara högeligen påkallad.

Tillkallade sakkunniga hade utarbetat förslag till, bland annat, ödebygdevägar, vilka, då de vore avsedda att beröra de folkfattigaste delarna av Norrland, bebodda av en ekonomiskt föga bärkraftig befolkning, borde till väsentlig del utföras på statens bekostnad. I fråga om de tekniska fordringar, som borde ställas på dessa vägar, ävensom arbetets utförande och ledning m. m. hade de sakkunniga angivit vissa riktlinjer. Så borde på en ödebygdeväg uppställas den fordran, att vägen skulle alla årstider, då marken vore bar, vara på ett fullt tillfredsställande sätt framkomlig för kärrdon med lass. Körbanebredden syntes böra uppgå till 2,2, 2,5 eller 3,0 meter med mötesplatser, då vägen vore smalare än 3,0 meter. Broarna skulle utföras av trä. Kostnaden för vägar av ödebygdstyp beräknades vid förslaget upprättande — år 1918 — till i allmänhet 3 kronor per meter. Såsom arbetsledare borde anställas lämplig schaktmästare, vilken ansågs samtidigt kunna leda arbetet vid flera närbelägna företag. Ortsintressena vid arbetets utförande skulle bevakas av en av tre å fyra personer bestående nämnd, i vilken arbetsledare borde vara medlem. Av Konungens befallningshavande förordnad person, boende i orten, skulle förvalta vägföretagets kassa. Vägunderhållet skulle bekostas av staten, intill dess vägbanan vunnit erforderlig stadga. Därefter skulle vägarna överföras till underhåll genom vägdistriktets försorg.

Departementschefen anslöt sig i huvudsak till de sakkunnigas förslag rörande ödebygdevägarnas utförande. I fråga om undersökning och uppgörande av förslag till ödebygdevägar anslöt sig departementschefen till de sakkunnigas förslag i så måtto, att det i regel icke kunde anses påkallat att anförtro undersökningsarbetet och uppgörandet av förslag åt tjänstemän inom väg- och vattenbyggnadskåren, utan att vägarnas planläggning borde uppdragas åt lämplig schaktmästare. Undantagsvis, såsom då större brobyggnad inginge i företaget, kunde det dock vara motiverat att för visst vägföretags planläggning anlita någon av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän.

Riksdagen gjorde icke någon erinran emot Kungl. Maj:ts förslag i vad det här ovan berörts.

Revisorerna hava på grund av sina vid besöken gjorda iakttagelser trots sig finna, att ödebygdevägarna anläggas efter andra och mer skärpta fordringar än de, som lågo till grund för Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i ämnet. Denna uppfattning har också vid granskningen av handlingarna rörande några vägföretag av ödebygdstyp visat sig vara riktig. Beträffande en av de åsyftade vägarna — den 87 kilometer långa ödebygdevägen Öberget—Sädvajaur med bivägar — yttrar undersökningsförrättarna

ren, att vägens längd och de påräknade jämförelsevis stora trafiken gjorde det önskvärt, att vägen måtte utan alltför stora svårigheter kunna befaras med automobil, varför vägbredden beräknats till av vägstämman förordade 3 meter. Kostnaden för denna väg, som i januari 1923 beräknades till 590,000 kronor, varav vägdistriktet bidrager med 59,000 kronor, uppgår alltså till 6 kronor 79 öre per meter.

I förslaget till ödebygdsväg från Dellaurviken till Norra Bergnäs angiver undersökningsförrättaren, att vägbredden är av länsstyrelsen den 29 april 1919 bestämd att i förslaget beräknas till 3 meter, 'vilken bredd synes vara behöfelig och tillräcklig. Vägen bör nämligen kunna trafikeras med automobil'. Vägen, som är av omkring 50 kilometers längd, blir enligt förslaget till nytta för 350 à 400 personer, men då bivägen Märsa—Lövnäs blivit byggd, för 700 à 800 personer. Kostnaden beräknades år 1920 till 460,500 kronor eller med färjor och broar till 9 kronor 22 öre per meter och utan färjor och broar till 8 kronor och 66 öre per meter.

Förslaget har sedermera omarbetats, därvid kostnaden för viss del av vägen år 1923 beräknats till 7 kronor 45 öre för längdmeter och för annan del av vägen till 6 kronor 86 öre för längdmeter.

I de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdade 'Allmänna bestämmelser för anläggande av ödebygdsvägar' hava de av sakkunniga uppställda fordringarna på vägarbetets utförande blivit i vissa avseenden skärpta. Revisorerna hava uppmärksammat, att i nyssnämnda allmänna bestämmelser föreskrives, att vid utarbetande av kostnadsförslag till ödebygdsväg skall upptagas 'för tillsyn och diverse' en tilläggsprocent av omkring 10 procent. I de vägförslag, av vilka revisorerna tagit del, har tilläggsprocenten upptagits till 15 procent, som även av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen godkänts.

Såsom ovan nämnts, ansågs, att schaktmästare i regel skulle utarbeta förslag till ödebygdsvägar och att som arbetsledare borde förordnas lämplig schaktmästare, vilken ansågs samtidigt kunna leda arbetet vid flera närbelägna företag. Här berörda vägförslag hava på grund av förordnande upprättats av distriktstjänstemän, och även renstakningen har för rättats av sådana tjänstemän. Revisorerna hava även uppmärksammat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till arbetsledare vid ödebygdsvägar inom Norrbottens län förordnat en kapten i väg- och vattenbyggnadskåren mot en avlöning av 12,000 kronor för år samt reseersättning enligt gällande resereglemente i likhet med distriktsingenjör att utgå av vägbyggnadsmedel. Då ödebygdsvägar samtidigt pågå inom olika delar av nämnda vidsträckta län, torde rese- och traktamentskostnaderna uppgå till ej ringa belopp.»

Med anledning av vad sålunda förekommit hava revisorerna gjort följande uttalande:

»Revisorerna vilja framhålla nödvändigheten av att ödebygdsvägarna, som äro avsedda för landets mest glest bebodda trakter, bliva planlagda och utförda i huvudsaklig överensstämmelse med det av statsmakterna godkända förslaget. Avsikten med införandet av denna vägtyp var mera att bereda vägar, nödtorftigt framkomliga för hästfordon, än att skapa automobilvägar. I den mån utvecklingen genom framdragandet av en ödebygdsväg går framåt och trafiken ökas, kan, såsom förslaget också avsåg, vägen förbättras. Att jämförelsevis goda vägar, som även äro framkomliga med automobil, kunna byggas för en kostnad av omkring 3 kronor

per meter, såsom de sakkunniga förutsätta, hava revisorerna under sina resor konstaterat. Kolonisationsnämnden har nämligen anlagt flera vägar för ett sådant pris, vilka vägar — såsom den 28 kilometer långa vägen genom Metsekens kolonisationsområde — revisorerna helt eller delvis be- rest med större automobiler. Sistnämnda väg, som utfördes under kris- tiden, har dragit en kostnad av allenast 2 kronor 86 öre per meter.»

Förklaring har avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (del III sid. 55—57), varvid styrelsen hänvisat till de föreskrifter, som finnas intagna i lagen om ödebygdsvägar den 15 juni 1919 samt kungl. kun- görelsen den 6 februari 1920. I fråga om vägbanans bredd har styrelsen meddelat, att ödebygdsvägarna i Norrbottens län på länsstyrelsens be- gäran försöksvis blivit till hela sin längd utlagda till 3 meters bredd, men att styrelsen icke för närvarande vore beredd att avgiva sitt slutliga omdöme i fråga om lämpligaste bredden å ödebygdsvägarna i allmänhet, i vilket avseende ännu viss erfarenhet borde avvaktas. Styrelsen skulle emellertid ej underlåta att så snart ske kunde återkomma till denna fråga.

Den enda besparing, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för när- varande kunde finna möjlig att omedelbart genomföra, vore, att vid ut- stakning av vägarna med största omsorg välja fast botten och jämn mark med undvikande i möjligaste mån av myrmark, jäslera, storstenig mark och snedslänt samt att lägga vägbanan så nära markytan, som vatten- förhållandena tillåte. Styrelsen ville härpå inrikta vederbörande arbets- ledares uppmärksamhet.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, att ödebygdsvägarna böra planläggas och utföras på enklast möjliga sätt för att tillgodose det av riksdagen angivna syftet med denna vägtyp, har emellertid, med hänsyn till vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin förklaring anført och då styrelsen synes hava sin uppmärksamhet riktad på möjligheterna att nedbringa kostnaderna för dessa vägars anläggande, allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

*Åtgärder för
bekämpande
av sprit-
smugglingen.*

8:o) Under finansdepartementet, § 1, hava revisorerna omförmält vissa hittills vidtagna åtgärder för bekämpande av spritsmugglingen ävensom en del ytterligare åtgärder, som ifrågasatts att i detta syfte komma till utförande (Del I sid. 46—48).

Beträffande dessa spörsmål hava revisorna gjort följande uttalande:

»Erfarenheterna från avprovning och besiktning av de nu färdigbyggda tulljagarna samt deras hittillsvarande användning synes giva vid han- den, att stora svårigheter förefinnas vid utexperimenterande av en för nu ifrågavarande ändamål lämplig båttyp. Riksdagen begränsade så-

som ovan nämnts planen för byggande av tulljagarna från att omfatta 24 båtar, som av Kungl. Maj:t föreslagits, till 6. De nu gjorda erfarenheterna synas ådagalägga, att det i förevarande fall varit lämpligare att till en början inskränka sig till byggande av endast en båt av varje typ för att, sedan erfarenhet rörande densammas användbarhet vunnits, fortsätta med byggandet av övriga erforderliga båtar.

De iakttagelser revisorerna vid sin ovannämnda resa inom nionde kust-bevakningsområdet gjorde beträffande vidtagna anordningar till bekämpande av spritsmugglingen vilja revisorerna sammanfatta sålunda.

Den främsta förutsättningen för en verksam strid mot spritsmugglingen synes revisorerna vara, att tullverket för ändamålet har till sitt förfogande snabbgående båtar i tillräckligt antal, vilka båtar därjämte böra besitta erforderlig sjövärdighet och bereda nöjaktig bekvämlighet för personalen vid en längre tids vistelse ombord. För smuggelfartygens upptäckande är det givetvis av stor vikt, att spaningsarbetet kan bedrivas med största möjliga effektivitet. Detta arbete kan emellertid särskilt i vissa skärgårdsdistrikt, varest smuggling lär i hög grad florera, icke bedrivas på ett tillfredsställande sätt endast från sjön. Såsom en synnerligen god hjälp synes härvid spaning från luften kunna komma till användning. Det vore därför önskvärt, att till kustbevakningens förfogande till en början försöksvis ställdes ett eller annat av flottans flygplan för att på lämpliga platser under samverkan med bevakningsbåtarna utföra spaningsarbete. Det synes vidare icke uteslutet, att kampen mot smuggeltrafiken skulle bli vida mer framgångsrik, därest flottan tillhörande fartyg kunde stationeras i närheten av de platser, vilka utgöra centraler för spritsmugglingen, för utförande av bevaknings- och rapporttjänst. En sådan anordning torde särskilt komma att visa sig lämplig för att hejda den omfattande smuggling av sprit, som för närvarande lär pågå vid utanför olika delar av kusten stationerade s. k. spritskutor, från vilka spriten avhämtas i snabbgående mindre båtar av uppköparna. Gentemot de utländska fartyg, vilka försälja sprit till smugglarna och som i regel hava sina platser utanför territorialgränsen, stå emellertid myndigheterna maktlösa, såvida ej genom internationella överenskommelser någon utväg kunde erbjudas till hävande av de hinder, som i dylika fall möta mot ett ingripande från myndigheternas sida.»

Förklaring i ärendet har avgivits av generaltullstyrelsen (Del^{III} sid. 62—65), som därvid framhållit, att styrelsen förväntade sig få tillfälle att framdeles till närmare behandling upptaga ifrågavarande spörsmål och att därvid framlägga den utredning och de förslag, som kunde anses av förhållandena betingade.

Med hänsyn till vad generaltullstyrelsen anfört och då numera åtskilliga åtgärder vidtagits för att på ett mera effektivt sätt kunna bekämpa spritsmugglingen, har utskottet allenast velat vad sålunda förekommit för riksdagen

*Utskottets
yltrande.*

omförmåla.

Tullkammaren i Luleå.

9:o) Under finansdepartementet, § 2, hava revisorerna i anslutning till ett vid tullkammaren i Luleå avlagt besök anfört följande (Del I sid. 49 och 50):

»De nuvarande tullokalerna äro belägna vid norra hamnen. Förhandlingar hava ända sedan år 1907 vid upprepade tillfällen förts mellan de lokala tullmyndigheterna och Luleå stad om upplåtande av rymligare och bättre belägna lokaler för tullen. Nämda år gjordes av tullkammaren framställning härom, men den utredning, som på grund härav igångsattes, har icke lett till något resultat. För närvarande föreligger hos stadsfullmäktige oavgjord en den 20 juli 1923 dagtecknad framställning från tullkammaren i enahanda syfte, vilken framställning emellertid, enligt vad vid revisorernas besök upplystes, då ännu icke föranlett någon åtgärd från stadens sida. Tullkammaren anholder i sistnämnda framställning att snarast möjligt få lokalfrågan tillfredsställande ordnad samt föreslår plats för nytt tullhus.

Tullokalerna i Luleå hava jämväl varit föremål för undersökning av tullverkets tjänstgöringskommission, som i del II, Tullkammare, av sitt den 30 juni 1924 avgivna betänkande gör följande uttalande i ämnet: 'De nuvarande tullokalerna måste betecknas som synnerligen otillfredsställande framför allt därför att de i huvudsak äro belägna vid norra hamnen, under det att huvudtrafiken, såsom nämnts, är förlagd till den södra och Svartön. Vid södra hamnen finnes för närvarande endast ett mindre vakt- rum i ett skjul på piren, varjämte överuppsyningsmannen disponerar en liten stuga i närheten för vakthållning under natten. Emellertid lär på senaste tiden tanken på anordnande av ett nytt och tidsenligt tullhus vid södra hamnen på allvar hava upptagits av stadens myndigheter, och ritningar till ett sådant hus hava uppgjorts. Med hänsyn till ovan berörda förhållanden och stadens växande trafik synes också förverkligandet av denna tanke böra från tullverkets sida påyrkas.'

Tullokalerens belägenhet vid norra hamnen, där, enligt vad som vid revisorernas besök uppgavs, numera ingen eller synnerligen ringa tullen berörande sjötrafik förekommer, under det däremot så gott som all dylik trafik koncentrerats till södra hamnen och Svartön, synes revisorerna medföra avsevärda olägenheter. Det långa avståndet mellan södra hamnen och tullhuset medför, att betydligt större bevakningspersonal erfordras än som skulle vara fallet, om tullokalerna vore belägna vid nyssnämnda hamn. Härtill kommer, att för ägarna till de varor, som skola tullbehandlas, avsevärda kostnader orsakas genom de långa varutransporterna från södra hamnen till tullokalerna. Genom den starka trafikökning, som under de senaste åren ägt rum, hava givetvis svårigheterna vid tullbehandlingen tilltagit.

Det synes revisorerna, att anspråk på att ändamålsenligt belägna tulllokaler snarast beredas tullverket i Luleå med så mycket större fog kan ställas på staden, som staden genom tullen tillföres avsevärda inkomster i form av tolagssättning. Stadens inkomst härav har sålunda enligt uppgift från tullverket uppgått till under år 1922 16,478 kronor 53 öre och under år 1923 27,030 kronor 95 öre.»

Förklaring i ärendet har, efter hörande av tullkammaren och tullverkets tjänstgöringskommission, avgivits av generaltullstyrelsen (Del III sid. 65—71), som därvid bland annat anfört, att vad i detta ärende blivit upplyst syntes styrelsen tydligt visa, att de lokaler, tullförvaltningen i Luleå för

närvarande hade till sitt förfogande, vore såväl med avseende å belägenhet som beträffande beskaffenhet synnerligen otillfredsställande. Det betydande avståndet till södra hamnen föranledde givetvis ökade kostnader både för tullverket och för den trafikerande allmänheten. Under sådana omständigheter funne styrelsen det uppenbart, att ändring härutinnan måste snarast åstadkommas, och då det syntes åligga Luleå stad att vidtaga erforderliga åtgärder i sådant syfte, hade styrelsen beslutit till stadsfullmäktige i Luleå i ämnet avlåta skrivelse med det innehåll, som framginge av förklaringen bilagd avskrift.

Utskottet delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, att krav på tillhandahållande av ändamålsenligt belägna och tjänliga tulllokaler kunna med fog ställas på Luleå stad. Då det emellertid torde vara att förvänta, att dessa krav bliva vederbörligen tillgodosedda, sedan generaltullstyrelsen avlåtit förenämnda skrivelse till stadsfullmäktige i Luleå, har utskottet allenast ansett sig böra vad i ärendet förekommit för riksdagen

*Utskottets
yttrande.*

omförmäla.

10:o) Under jordbruksdepartementet, § 4, hava revisorerna berört vissa med kolonisationen å de norrländska kronoparkerna sammanhängande spörsmål (Del I sid. 65—86).

*Kolonisationen å de
norrländska
krono-
parkerna.*

Förklaring i ämnet har avgivits av domänstyrelsen och statens kolonisationsnämnd (Del III sid. 84—96).

Då de av revisorerna omhandlade spörsmålen upptagits i den proposition (nr 90) angående fullföljande av försökskolonisationen, som avlåtits till innevarande års riksdag, och följaktligen komma att i samband med denna underkastas riksdagens prövning, har utskottet icke ansett sig böra här beröra dessa spörsmål; vilket utskottet velat för riksdagen

anmäla.

11:o) Vad i övrigt blivit av revisorerna anmält och erinrat, har utskottet funnit dels hava medfört åsyftad eller i utsikt ställd rättelse, dels vara av vederbörandes utlåtande nöjaktigt förklarat, dels ej vara av den vikt, att, oaktat förklaringen ej varit fullt tillfredsställande, någon riksdagens åtgärd bort av förhållandena föranledas, dels slutligen icke hava varit av beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande; vilket utskottet skolat för riksdagen

*Övriga an-
märkingar.*

anmäla.

Stockholm den 17 april 1925.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, Oscar Olsson, O. Bergqvist, J. G. Walles, E. A. Hallin, C. I. Asplund, K. E. Andersson* i Eliantorp. *G. Kobb, J. B. Johansson* i Fredrikslund och *C. A. Carlsson* i Gävle;

från andra kammaren herrar: *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, A. Wiklund, C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup. *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg, *P. M. Olsson* i Blädinge och *S. Persson* i Fritorp.